

**Для нас це так просто, так звично.
Біженці – і цим все сказано.
А про це жахливе явище наших днів
багато говоритимуть наші нащадки.**

*Історія запише на своїх скрижалях:
«Переселення народів».*

*Разнесенные бурей. Одесская почта,
1916, 12 января*

На сцену воєнного театру вийшли біженці – мільйони німих, незнаних до цього часу статистів, супутників новітніх воєн. Їх роль була трагічна в своїй невідомості, нестерпності переживань, небажанні залишати рідну домівку, але їх долю було вирішено за дипломатичними лаштунками і дороги назад уже не було.

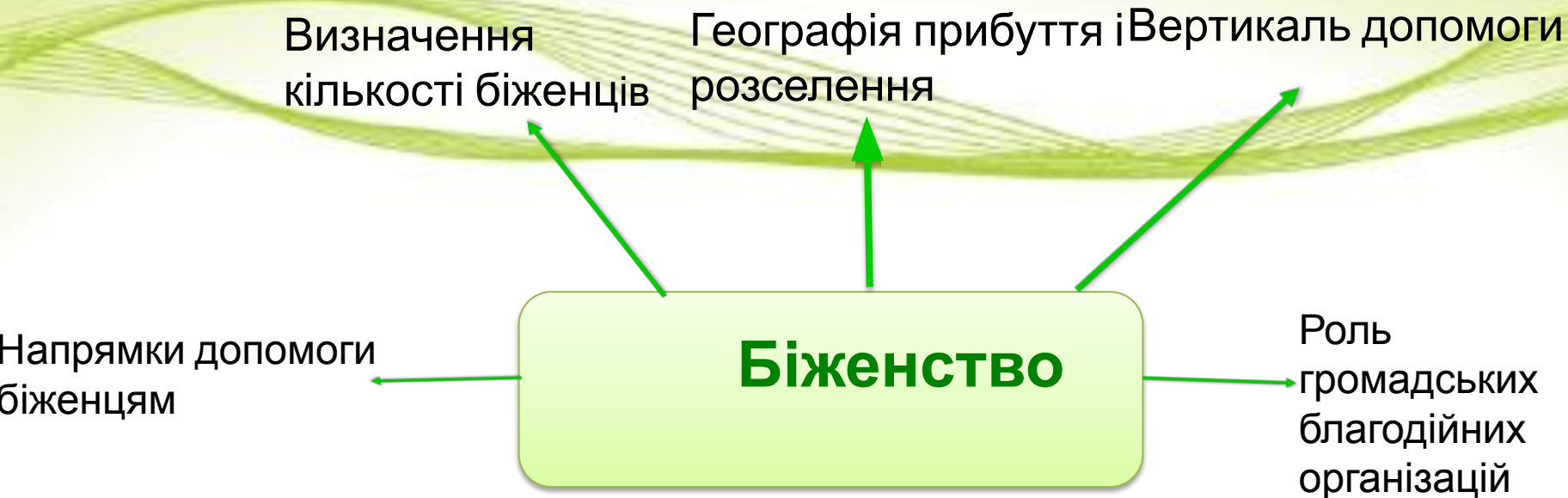

Уся Європа по обидва боки фронту прийшла в рух, та особливо фантастичним він був на Східному напрямку, на теренах Російської імперії .

• **Біженець** - це особа, яка з незалежних від неї причин змушена була покинути країну та певну територію через бойові дії чи інші події, які несли загрозу її безпеці чи життю або членам її родини.

Біженець – це особа, яка покинула постійне місце проживання та стала жертвою окупаційного чи йому подібних режимів (Павленко М. І. Біженці та переміщені особи / М. І. Павленко // Енциклопедія історії України - С. 271).

2 етапи:

- ❖ осінь 1914 р.
- ❖ осінь-зима 1915 р.

Проявилася антинародна політика Австрійської та Російської імперій, яка межувала з геноцидом недержавних націй

Реевакуація і повернення біженців у 1918 р. з великими труднощами і негативними фактами.

«... Одного дня кожен із нас може постукати в чий-небудь двері, прохаючи про допомогу» (Кофі Аннан).

Наступну хвилю біженців спровокувала Друга світова війна, коли на європейських теренах перебувало понад мільйон вигнанців.

Міжнародна організація у справах біженців

- з 1951 р. – Управління Верховного комісара ООН у справах біженців, відділення якого нині діють у 119 державах світу
- Конвенція про статус біженців (1951 р.)
- Протокол про статус біженців (1967 р.)
- Проблема вимушено переселених осіб є настільки глобальною, що з 2002 р. навіть відзначається Всесвітній день біженця.

- ХХІ ст., відмірявши лише свій перший десяток, устигло отримати назву «**століття біженців**». **Сучасні вигнанці** – «небажані та бездомні», яких не хоче приймати жодна європейська держава. Біженці завжди перебувають між владою та суспільством.
- Саме Перша світова війна продемонструвала наскільки складними бувають їх взаємини, наскільки держава готова взяти на себе відповідальність за свої стратегічні помилки, ціною яких стало переміщення мільйонів осіб. Водночас цей конфлікт став мірилом суспільної жертовності, здатності прийти на допомогу, поспівчувати.

Найкраще інформацію про явище біженства ілюструють спогади безпосередніх учасників подій:

Спогади галицьких біженців: Нерідко біженці потрапляли під шквальний артилерійський вогонь то російських, то австрійських військ. У цій паніці «люди почали кричати, втікати в розтіч, жінки розгубили дітей, аж по якомусь часі ми знову привели себе до ладу» (Влодарчик А. Втікачі (біженці) з рідних осель в 1915 році (Спогад з Першої світової війни) / А. Влодарчик //Літопис Волині. – 1967. – Ч. 9. – С. 55).

«До нас приїхав стражник, оглянув вози, коні і худобу та сказав, що у Рівному уряд скуповує худобу на м'ясо для армії і добре платить, а коні і вози можна продати в Житомирі» (Влодарчик А. Втікачі (біженці) з рідних осель в 1915 році (Спогад з Першої світової війни) / А. Влодарчик //Літопис Волині. – 1967 . –Ч.9.–С.56.).

КІЛЬКІСТЬ БІЖЕНЦІВ В УКРАЇНСЬКИХ ГУБЕРНІЯХ (1915-1916)

№ п/п	Губернія	Листопа д 1915 р.	Грудень 1915 р.	Лютий 1916 р.	Червень 1916 р.	Листопад 1916 р.
1.	ВОЛИНСЬКА	Даних немає	77926	77926	91044	201268
2.	КАТЕРИНОСЛАВСЬ КА	220000	227942	244687	242406	226576
3.	КИЇВСЬКА	Даних немає	20764	20764	20764	42813
4.	ПОДІЛЬСЬКА	1001	5710	5712	5678	4213
5.	ПОЛТАВСЬКА	24000	23970	30000	32764	42682
6.	ТАВРІЙСЬКА	39574	24987	36344	38826	40654
7.	ХАРКІВСЬКА	91138	116762	117606	114172	120983
8.	ХЕРСОНСЬКА	16000	37846	23849	23714	45832
9.	ЧЕРНІГІВСЬКА	28648	35435	30833	31724	36224
Усього		420361	571342	587721	601092	761245

БІЖЕНЦІ:

- В етнічному вимірі: найбільші групи «російських біженців» (українці, білоруси, росіяни) і поляки;
- За статеві-віковою ознакою переважали жінки і діти;
- В соціальному зрізі – селяни (основна маса евакуйованих мешкала у сільській місцевості).

До виникнення цієї соціальної групи призвели два фактори:

- ✓ Психологічний – страх пересічної людини бути вбитою ворогом;
- ✓ Політичний – дії імперського військового командування і принцип «випаленої землі».

Як наслідок – на теренах Російської імперії перебувало до 5 млн. з них – до 1 млн. – на українських землях

Складною ця проблема є і для сучасної України:

- За даними ООН, в результаті бойових дій на сході України з квітня 2014 року загинули понад 6100 людей, понад 15400 поранені.
- Загальна кількість людей, які залишили свої будинки внаслідок бойових дій на Донбасі, перевищила два мільйони. Більше половини з них нині перебувають в інших регіонах України.
- Майже 660 тисяч осіб офіційно зареєструвалися в Росії, ще 81 тисяча – в Білорусі. Кількість людей, які виїхали з Донбасу в інші регіони України, до 15 квітня сягнула 1 мільйона 228 тисяч.

**Дякуємо за
увагу!**